

19.11.2019

Hakemus

kirjaamo@tem.fi

Hakemus työllisyyden kuntakokeiluihin

1. Kokeiluun osallistuvat kunnat

Työllisyyskokeiluun hakevat kunnat ovat Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän alueen kuntia (myöh. Keusote-kunnat). Alueen kuntia ovat Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula.

2. Kokeilun yhteyshenkilöt ja yhteystiedot kunnittain

Hyvinkää: Aki Leinonen

Järvenpää: Sirkka Lehti

Mäntsälä: Tiina Hast

Nurmijärvi: Vesa Kokkonen

Pornainen: Seija Marttila

Tuusula: Laura Smolander

3. Alueen kuvaus ja nykytilanne

Keusote-alue käsittää kuusi kuntaa (Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula). Alueen väestömäärä on yhteensä lähes 200 000 asukasta. Työvoiman määrä alueella on yhteensä noin 98 000.

Alueen työvoimasta 6,5 % on työttömiä työnhakijoita. Työttömyyden positiivinen kehitys on hidastunut. Alle 30-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli elokuun lopussa noin 1400, ulkomaalaisia työttömiä noin 600 ja pitkäaikaistyöttömiä hieman yli 2000. Yli puolet alueen työttömistä lasketaan rakennetyöttömiksi.

Alueella toimii KU-TYP palveluverkosto ja sosiaalinen kuntoutus. Kuntakokeilussa kehitetään kuntien alueellisen työllisyyden hoidon malli.

3.1 kuvaus kohderyhmistä ja niihin kohdistuvista toimenpiteistä

Nuoret alle 30-vuotiaat

Keusote- kunnissa toimii kuusi Ohjaamon toimipistettä, joissa työskentelee yhteensä 83 henkilöä

Alueen nuoret, joilla on sosiaalisten tilanteiden tai liikkumisen haasteita, hyötyvät eniten siitä, että TE-palveluita on tarjolla muuallakin kuin TE-toimistossa. Juuri työttömäksi jäänyt nuori voi saada lähipalvelun kautta nopeammin ensimmäisen kontaktin ja tukea seuraavan polun etsintään.

Nuorten asiointi helpottuu kun kotikunnassa tunnetaan palvelut sekä asiakkaat henkilökohtaisesti. Erityistä tukea tarvitsevat nuoret tulee huomioida kuntakokeilun kohderyhmänä ja palvelut pitää saada vastaamaan heidän tarpeitaan paremmin.

Työpajatoiminnasta hyötyvät erityisesti nivelvaiheessa olevat, opiskelunkeskeyttäneet ja omaa alaansa etsivät nuoret. Työpajatoiminnassa nuorella on mahdollisuus harjoitella ja vahvistaa tarvittavia työelämätaitoja tuetussa ympäristössä. Sosiaalisten taitojen ja oman elämänhallinnan vahvistaminen ovat myös merkittävä osa työpajatoimintaa. Kuntakokeilussa vahvistetaan nuorten mahdollisuuksia saada ylikunnallisesti pajatoiminnan palveluita.

Pitkään työttömänä olleet työnhakijat

Alueella on suuri määrä pitkään työttömänä olleita työnhakijoita, jotka eivät saa heidän tarpeisiin sopivaa kohdennettua, lakisääteistä (laki kuntouttavasta työtoiminnasta, laki monialaisesta palvelusta) palvelua. Alueen aktivointiasteet työmarkkinatukea saaneiden työnhakijoiden osalta vaihtelevat kunnittain tällä hetkellä melko paljon: Hyvinkään osalta aktivointiaste on alueen korkein 41,9% ja Pornaisten osalta matalin 23,5%.

Kuntakokeilun yhtenä tavoitteena Keusoten kunnissa on kehittää työmuotoja ja tiivistää asiantuntijayhteistyötä alueella siten, että tulevaisuudessa pystymme tarjoamaan tasapuolisemmin alueen kohderyhmälle kohdennettuja lakisääteisiä sekä niitä täydentäviä vapaaehtoisia palveluja lähellä asiakasta. Tässä tavoitteessa keskiöön nousevat saumaton yhteistyö sosiaali- ja terveystieteiden järjestäjän Keusoten kanssa. Koska kuntayhtymässä tuotetaan jo tällä hetkellä lakisääteiset kuntouttavan työtoiminnan ja työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun mukaiset palvelut alueen kohderyhmälle, tavoitteeksi kohdentuu saada asiakasohjaus palveluiden piiriin tasapuolisemmaksi. Toisekseen pitkään työttömänä olleet kohderyhmään kuuluvat asiakkaat tarvitsevat usein ketjutettuja ja heille mietittyjä pitkäköjiä palvelupolkuja (sisältäen usein kuntouttavaa työtoimintaa, yksilötason valmennusta, työkokeilujaksoja, koulutuksia tai omaehtoista opiskelua sekä palkkatuettuja työsuhdejaksoja). Näiden palvelupolkujen suunnittelu, hallinta ja koordinointi ovat osa kokonaisuutta, jota pystymme kuntakokeilun aikana kehittämään sekä tehostamaan niiden vaikuttavuutta.

Osalla pitkään työttöminä työnhakijoina olleilla kohderyhmään kuuluvilla henkilöillä on selkeä tarve kuntoutus- ja eläkeratkaisuihin. Nämä osatyökykyiset työnhakijat tulee saada laadukkaasti työkykyarvioinnin piiriin ja edelleen kuntoutukseen tai eläkeselvittelyyn. Eläkeselvittelyt vaativat tuekseen tietoa henkilön työkyvystä sekä jaksoja, joilla tätä

työkykyä arvioidaan. Tiedon saaminen vaatii alleen mietittyjä palveluja, asiakkaan tuntemista sekä palveluohjausta. Kuntouttavalla työtoiminnalla on tärkeä osa tällaisessa osatyökykyisen tai työkyvyttömän työnhakijan tilanteen edistämässä ja kartoittamisessa.

Tehostamalla asiakasohjausta yhteistyössä kunnan ja TE-asiantuntijoiden kanssa kokeilun aikana voimme sujuvoittaa näiden henkilöiden saattamista oikeiden palveluiden ja etuuksien piiriin.

Osa pitkään työttöminä työnhakijoina olleista henkilöistä etenee valmennuksen ja koulutuksen keinoin työelämään. Tässäkin kokemus on osoittanut, että työhönvalmennus tarvitsee usein rinnalleen muita palveluita, jotka voivat liittyä koulutukseen, muihin työvoimapalveluihin kuten työkokeilujaksot ja palkkatuetut työsuhteet, sekä täydentävinä palveluina työllistämisen edistämiseen varattuja taloudellisia panostuksia (kuten työllistämisen kuntalisä).

Alueen työhönvalmennusta kehittämällä, valmennusta tukevien työkalujen tunnistamisella ja oikea-aikaisella käytöllä sekä vaikuttavuutta seuraamalla voidaan tehostaa onnistuneita polutuksia väli- tai avoimille työmarkkinoille myös kaikkein haasteellisimmassa kokeilun kohderyhmässä.

Maahanmuuttajataustaiset työnhakijat

Kuntakokeilun kohderyhmänä ovat kaikki maahanmuuttajat, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa TE-toimistoissa. Palvelujen tarpeen tunnistamiseksi kohderyhmä on hyvä jakaa kahteen ryhmään: Kotoutumisajalla olevat maahanmuuttajat ja muut maahanmuuttajat.

Suuri osa kotoutumisajalla olevista maahanmuuttajista (erityisesti pakolaistaustalla Suomeen tulevat) on kuntien kotoutumispalvelujen ja työvoimapalvelujen asiakkaana. Kotoutumispalvelujen palveluneuvontaa tulee laajentaa kaikissa kuntakokeilun kunnissa koskemaan kaikkia maahanmuuttajaryhmiä. Kotoutumispalvelut tekee kiinteää yhteistyötä työvoimapalvelujen kanssa asiakkaan palvelutarpeiden kartoittamiseksi ja koulutuksiin ohjaamiseksi. Lähes kaikki kotoutumisvaiheessa olevat ovat työvoimapalvelujen kautta ohjattuna kotoutumiskoulutuksissa. Koulutusten aikana asiakkaiden kotoutumista tuetaan kotoutumispalvelujen erilaisissa toimintamuodoissa.

Kotoutujat tarvitsevat laaja-alaisen verkoston tukea. Kuntien kotouttamistyö tehdään yhteistyössä Keusote:n kotoutumispalvelujen kanssa. Kotoutumisen aikana henkilön osaamista, suomen kielen taitojen karttumista sekä yleistä elämäntilannetta kartoitetaan useiden tapaamisten aikana tulkin avustuksella. Työllistettävän omien asioiden lisäksi tulee hoitaa myös perheen kotoutumiseen liittyvät asiat kuntoon, jotta täysipäiväinen opiskelu tai työnteko mahdollistuu. Tämä koskee niin pakolaistaustalla Suomeen tulevia kuin myös muilla perusteilla Suomeen muuttaneita. Lisäksi kuntien kotoutumispalvelujen piirissä on henkilöitä, jotka eivät ole menossa työmarkkinoille lähiaikoina tai ei lainkaan. Heille tulee samalla tavoin kuin heti työllistyvälle suunnitella kotoutumista tukevia toimenpiteitä. Kuntakokeilussa yhdenmukaistettaisiin toimintamalleja koskien kaikkia kotoutujia.

Kotoutumisajan päättymisen jälkeen varmistetaan kouluttautumis- ja työllistymispolkujen jatkuminen. Alueella on suuri joukko maahanmuuttajataustaisia työnhakijoita, joiden osaamista ei ole kyetty hyödyntämään. Ulkomaalaisia työnhakijoita oli alueella 588 henkilöä ja pitkäaikaistyöttömien joukossa on paljon lisää maahanmuuttajataustaisia henkilöitä.

Keusote-alueella on toimialoja, joiden yrityksillä on pulaa tekijöistä. Jotta alueen työnhakijat saadaan työllistymään, on tärkeää kartoittaa alueen työvoimapulasta kärsivät yritykset. Alueella tulee kehittää rekrytointikoulutuksia yhdessä yritysten ja koulutuspalveluja tarjoavien tahojen kanssa, joissa osaamisen kehittämisen lisäksi keskitytään kielitaidon lisäämiseen.

Osaamiskartoituksella ja valmennuksella saadaan pidettyä nykyiset osaajat suomessa, voidaan hyödyntää heidän osaamispotentiaaliaan ja vastata osaamispuulaan. Valmennuksella saadaan parempaa kohtaantoa eli työpaikkoja. Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä ei ole usein riittävästi valmiuksia rekrytoida kansainvälisiä osaajia. Työnantajien valmennuksella lisätään valmiuksia palkata maahanmuuttajataustainen työnhakija.

Rakennetyöttömyys

Alueella on rakennetyöttömyyttä, joka vaikuttaa alueen yritysten työvoiman saatavuuteen. Rakennetyöttömyyteen voidaan vaikuttaa koulutusten lisäämisellä työvoimapulasta kärsiville aloille. Lisäksi valmennuksella tuetaan alanvaihtajia muutoksessa. Kokeilussa alueen koulutustoimijoiden kanssa tehostetaan yhteistyötä jolla parannetaan työttömien työnhakijoiden palvelupolkuja.

Kohtaanto-ongelma

Työvoimapula on pahentunut, vaikka työllisyystilanne kokonaisuudessaan on parantunut. Kohtaanto-ongelma on työmarkkinoiden jatkuva ongelma. Ongelmaa pahentaa talouden rakennemuutokset. Työpaikat ja työnhakijat eivät syystä tai toisesta kohtaa. Kohtaanto-ongelmaan vaikuttaminen alueen koulutustoimijoiden ja yritysten kanssa tehtävän yhteistyön kautta, parantaa yritysten mahdollisuuksia saada osaavaa työvoimaa. Asiakkaiden alueellisen liikkumisen lisääntyminen parantaa kohtaantoa.

4. Kokeilun tavoitteet, keskeiset sisällöt ja toimenpiteet

- alueellisen työllisyyden hoidon mallin kehittäminen jonka tavoitteena:
  - o palveluketjujen koordinaation kehittäminen
  - o yhteistyöverkoston luominen asiakkaan laaja-alaisen palvelutarpeen ja -ohjauksen tueksi
- vahvan yhteistyöverkoston luominen yritysten ja oppilaitosten kanssa
- TE-hallinnon URA-asiakastietojärjestelmän ja kuntien järjestelmien käytöstä sopiminen; tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttö asiakkaan palveluprosessissa
- työ- ja toimintakykyarviontimallin kehittäminen alueelle
- työnantajien rekrytointitarpeiden kartoittaminen
- alueellisesti tasa-arvoisen ja kattavan palveluvalikon kehittäminen kokeilutoimiston asiakkaille.

- o kokeilussa tavoitellaan kuntien työllisyyspalveluiden palveluvalikon tunnistamista, palveluiden alueellista kohdentamista yli kuntarajojen ja työllisyyden edistämiseen käytettyjen taloudellisten tukien myöntämisen perusteiden yhdenmukaistamista.
- o kokeilussa luodaan yhteistyöverkosto asiakkaan laaja-alaisen palvelutarpeen ja -ohjauksen tueksi
- aikaisemmissa kuntakokeiluissa kehitetyt vaikuttavuusmittarit hyödynnetään alueen kokeilussa

5. Potentiaaliset työllisyys- ja muut vaikutukset

Alueella oli elokuussa 1623 avointa työpaikkaa. Lisäksi alueella on paljon avoimia työllisyyttä edistäviä palveluita ja koulutuspaikkoja. Kuntakokeiluun liittyvät työmuodot mahdollistaisivat avoimien paikkojen tehokkaamman täytön. Asiakaskohderyhmän työllistymismahdollisuudet paranevat huomattavasti kokeilun tuomien mahdollisuuksien myötä.

Alueella on luotu 276 palkkatukityösuhdetta kesäkuun aikana ja toukokuu 295 (vuosi 2019). Määrää tulisi selkeästi lisätä ja hyödyntää kokeilun tuomia mahdollisuuksia palkkatukityöllistämiseen. Palkkatukimahdollisuuksien markkinointia alueen yrityksiin tulisi lisätä. Työllistettynä ja työharjoittelussa oli yhteensä 571 henkilöä syyskuussa 2019.

Alueen aktivointiaste oli kesäkuussa 2019 alueen aktivointiasteen keskiarvo 31,4 ja hajonta 23,5-41,9. Aktivointiastetta saadaan nostettua kokeilun aikaisilla toimilla ja avoimia paikkoja hyödynnettyä tehokkaammin. Avoimien paikkojen tehokkaampi hyödyntäminen alueellisessa valmennustyössä lisää monipuolisempia mahdollisuuksia työnhakijoille.

Rakennetyöttömyys on alueella ollut suurta eli 3760 työnhakijaa elokuussa 2019. Yhdessä alueen koulutustoimijoiden kanssa koulutuksia kehittämällä ja suuntaamalla koulutuksia työvoimapolusta kärsiville aloille, parannetaan kohtaanto-ongelmaa ja pystytään vähentämään rakennetyöttömyyttä.

Työmarkkinatuen saajat (pitkäaikaistyöttömät 300- työmarkkinatukea saaneet, kuntaosuuslistalaiset) vuonna 2018 oli alueella keskimäärin/kunta kuukaudessa 345 henkilöä ja jakauma oli 28-722 henkilöä. Alueen työmarkkinatuen kustannukset vuonna 2018 olivat 9,9 miljoonaa euroa. Kokeilussa hyödynnettävien olemassa olevien ja uusien palveluiden avulla pystytään vaikuttamaan positiivisesti työmarkkinatukikuluihin.

Kuntakokeilutyöntekijät voivat kokeilussa hyödyntää sekä kuntien että TE-hallinnon järjestelmiä ja palveluita. Tämä nopeuttaa ja tehostaa asiakkaiden tavoittamista ja palveluihin-, koulutuksiin- ja työhön ohjautumista. Kun sekä kuntien että TE-palveluiden palvelut ovat helpommin hyödynnettävissä kuntakokeilutyöntekijöillä, asiakkaalla on tarjolla koko palvelurepertuaari yhdeltä luukulta.

Asiakkaiden työllistymistodennäköisyys välityömarkkinoiden kautta kasvaa. Kokeilu vaikuttaa myös muihin positiivisiin työmarkkinasiirtymiin.

Asiakastiedon nopeampi liikkuminen ja päätöksenteon nopeutuminen säästävät työaikaa ja kokeilun työntekijät voivat palvella suurempaa joukkoa asiakkaita. Kuntien ja TE-palveluiden työntekijöiden sijoittuminen saman kokeilun alaisuuteen mahdollistaa joustavamman verkostotyön tekemisen ja palveluiden kehittämisen. TE-palveluiden työntekijöiden liittyminen kuntakokeilun työntekijöiksi lisää yksiköiden osaamista ja tehokkuutta.

6. Kokeilun organisointi ja ohjaus kunnissa

Hyvinkään kaupungin rooli kokeilussa

Hyvinkään kaupunki vastaa sopijapuolten yhteisen hakemuksen laatimisesta ja toimittamisesta työ- ja elinkeinoministeriöön. Hyvinkään kaupunki hallinnoi ja koordinoi kokeilun kokonaistoteutusta.

Sopiminen kuntakokeilun toteutuksesta

Osapuolet sitoutuvat solmimaan aiesopimukseen perustuen yksityiskohtaisemman sopimuksen kokeilusta myöhemmin, kun kokeiluun liittyvä lainsäädäntö ja hankkeen reunaehdot ovat selvillä.

Kuntakokeilun pääperiaatteet

Osapuolet yhdessä vastaavat kokeilun toteuttamisesta kokeilulainsäädännön, tämän aiesopimuksen ja myöhemmin laadittavan sopimuksen edellyttämällä tavalla.

Yhteistyö valtionhallinnon kanssa

Kokeilu toteutetaan hyvässä yhteistyössä valtionhallinnon kanssa ja paikallisen ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa neuvotellen.

7. Kuntien työllisyyden hoidon resurssien (henkilöresurssit, palvelu- ja kehittämisresurssit) kohdentaminen kokeiluun

Alueen kuntien työllisyyden hoidon henkilöstö, palvelu- ja kehittämisresurssi työllisyyden hoidon kuntakokeiluun on 34,1 henkilötyövuotta ja euroissa resurssointi on 2087713,4 euroa vuodessa. Henkilöresurssia kokeiluun kohdennetaan 1583713,4 euroa ja palvelu- ja kehittämisresurssia 504000 euroa vuodessa.

8. Yhteistyö ja valmistelu kuntien, ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa

Alueen kuntien ja TE-toimiston kanssa on neuvoteltu työllisyyden kuntakokeilusta. Neuvotteluissa olivat mukana osallistuvien kuntien edustajat ja Uudenmaan TE-toimiston edustus.

Kokeilusta laaditaan ennen kokeilun käynnistymistä sopimus, jossa sovitaan kokeiluun osallistuvien kuntien, Uudenmaan ELY-keskuksen, Uudenmaan TE-toimiston ja KEHA-keskuksen välisestä yhteistyöstä työllisyyden kuntakokeilun ja kokeilusta säädettyään erillislain toteutukseen liittyen. Kuntien yhteistyösopimus laaditaan kokeiluhakemuksen liitteenä olevan aiesopimuksen pohjalta.

19.11.2019

nimi

tehtävä

kunta Hyvinkää

Hakemuksen liitteet:

liite 1. Kuntien yhteistä kokoilua koskeva aiesopimus

liite 2. Kokeiluun osallistuvien kuntien kunnanhallitusten päätökset

liite 3. Kokeilukuntien työllisyyden hoidon palvelukuvaukset

liite 4. Kokeilun kumppanit